

Te Kura Kaupapa Māori o Tuia Te Mātangi

Merita Waitoa- Paki - Tumuaki

Kia ora ko Merita Waitoa-Paki taku ingoa. Nō Te Tai Rāwhiti nui tonu, nō Ngāti Porou, Rongowhākāta me Ngāti Kahungunu. Ko mātou ko Te Kura Kaupapa Māori o Tuia Te Mātangi. Ko mātou te kura kaupapa Māori tuatahi ki te Tau Ihu o Te Waka ā Māui. I tērā tau arā, te rua mano tekau mā rua i tūwhera ai tō mātou nei kura, ana, kātahi anō ka whakanui mātou, tātou te hāpori nei, i tō tātou nei rā whānau tuatahi. Nā reira kua whakatū mai tēnei kura i runga anō i ngā moemoeā me ngā wawata o ngā iwi, o ngā iwi e waru o te whānau me te hāpori whānui o te Tau Ihu o te Waka ā Māui, nā reira koirā mātou.

Nā reira he kura hou, he mā te pikitia me kī. Kei te tā tonu mātou i te āhua o tō mātou nei pikitia. Tō mātou waimarie kāore he hītori me kī o te marau nei, he whakaaro hou, he whakaaro ō mua ana ka whakaemiemi mai. Nā reira he kura aho matua, nā reira ka tīmata ki reira. Kei a mātou tō mātou whakatauki me te whaingā nui ka tīmata hoki ki reira. Kei konei te MOA hei tautoko, hei hiki, hei whakangūngū anō i te pouako, hei ārahi i te pouako. Ehara i te mea ka kuhu ki roto ēngari ka noho pea ki tēnei taha hei whakamaumahara pea i te pouako, anei ētahi āhuatanga. Ā, kua kōrero hoki ki te whānau, kua kōrero hoki ki nga tamariki, ‘he aha o hiahia? Ki te haere mai koe ki tēnei kura, he aha ngā kaupapa kei te hiahia koe ki te ako nē?’ I te nuinga o te wā ko ngā pakeke kē kei te whakarite i ngā akoranga, kei hea te reo o te tamaiti? Ana, ko *Te Aho Matua* ka kī ‘ko te tamaiti te pūtaka o te ako.’ Engari ka wareware mātou ki te pātai ki te tamaiti he aha tō hiahia? Ana i mahi mātou i tērā. Ana, ko tāku mea ā-tumuaki nei kia kua ahau e wareware me uru te reo o te tamaiti i ngā wā katoa.

Anthony deThierry - Tumuaki Tuarua

Kia ora, he uri tēnei nō Maniapoto me Waikato. Engari i tipu ake au ki konei mai taku tau tua iwa. Moeā tētahi wāhine nō te takiwā e āpiti ana ki ngā iwi e waru. Toko ono ā māua tamariki nō reira ko Matua Ants tōku ingoa. Ko te ako-e ki a mātou ināiane ki te mahi ipapa nē, kia mahi i ngā momo hangarau atu i tērā o te pepa, o te pukapuka. Ka hiahia te kura nei kia kotahi ipapa mā ia tamaiti, ki roto ka mahi ai ngā tamariki ā rātou mahi, te pānui, te tuhituhi, te pāngarau ēra atu hoki. Kāre e kore he hiahia mō te pepa me ēra o ngā momo āhuatanga ēngari ko te ako-e pea, ko Tuia te Mātangi tēnā. Te mea tā ia tamaiti, ā tōna wā, kotahi tau pea he ipapa tāna. Nō reira kei roto i ana akoranga katoa ko te ako-e. He nui ngā painga nē o tēna o tēna. Ko tētahi o ngā mea painga kua ū ngā tamariki nē, kei taku akomanga me te mea wharekura hoki, ū ana ngā tamariki ki ngā mahi. Ahakoa te aha. Ana ko te mea pai hoki ka taea rātou te whiri i te pū manawa tau tonu pai atu ki a rātou nē, kia whakaatu i ngā mahi. He mea tautoko rawa te ipapa nē, tēnā pea he tauira te whakamahi o te ipapa he māmā te hopu i te reo kia tuku atu ki tō mātou kāinga ipurangi, ana, tuku atu ngā tamariki e whakamahi ana i ngā kupu hou me ngā momo kēmu kia kite hoki, kia ako ngā whānau i te kāinga i ngā kupu. Kia tautoko rawa, kāre e kore pai ake te tangata nē, atu i te ipapa engari he mea rawe te ipapa hei tautoko i ngā mahi o te reo Māori.

Te Kura Kaupapa Māori o Tuia Te Mātangi

Misty Ormsby - Whaea

Ko Misty Ormsby tōku ingoa, nō Tauranga ahau, nō Tauranga Moana. I tipu ake au i reira, āhua tekau mā toru ināianeī ngā tau kua noho mātou ko tōku whānau ki tēnei pito o te motu. Ko ngā hononga o ngā mātua ki te kura i ahu mai i te tīmatanga o tēnei kaupapa i te wā i whakawhārikihia tēnei huarahi kia tū tēnei kura o Tuia Te Mātangi. I karanga atu te rōpu whakahaere ki ngā pito katoa o te motu, arā, ki ngā kōhanga reo, ki ngā kapa haka, ki ngā iwi e waru kia hono mai hei whakatū pai tēnei kura ma tātou, mā ngā tamariki. Nō reira kei reira wēra hono hāpori. I tēnei wā kua tino kaha te tautoko o ngā momo rōpu hāpori arā ko Te Atārangi tētahi. Ae, kei te āhei tonu mātou te whakakaha, te whakapakari i aua hononga i te hāpori nā te mea he mea nui kia hanga hāpori reo, hāpori kōrero Māori. Nā reira koirā tētahi o ngā tino aronga o tātou i tēnei wā.